

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 8. maj 2024
Sagsnr.: 2024-05519
Dok.: 3306925

Tale til Folketingets Retsudvalgs åbne høring om samtykkeloven den 15. maj 2024

[Indledning]

Tak for ordet. Og tak for invitationen til at deltage i dagens høring om den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse.

Voldtægt er en af de mest frygtelige forbrydelser, man kan blive udsat for, og indebærer en grov krænkelse af den seksuelle selvbestemmelsesret.

Retten til at bestemme over sin egen krop og til selv at beslutte, hvem man indleder et seksuelt forhold til, er helt fundamental. Og det skal naturligvis afspejles i straffeloven, hvilket den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse er et udtryk for.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Derfor er jeg også glad for, at det var et enigt Folketing, der vedtog bestemmelsen.

Som jeg også har sagt før, er det mit håb, at den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse på den lange bane vil føre til en varig kultur- og adfærdsændring, der vil medføre færre ofre for voldtægt. Men det tager tid at ændre opfattelsen af samtykke.

[Om baggrunden for bestemmelsen]

Jeg vil gerne minde om, hvorfor vi i fællesskab besluttede at ændre på straffelovens voldtægtsbestemmelse og gøre den samtykkebaseret.

Den tidligere voldtægtsbestemmelse forudsatte, at gerningspersonen havde anvendt tvangsmidler, eller at offeret havde været i en tilstand, hvor den pågældende ikke kunne modsætte sig handlingen. Med andre ord var der ikke nødvendigvis tale om voldtægt i tilfælde, hvor en person sagde nej til samleje.

Dét ændrede vi på med den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse. Med bestemmelsen blev det gjort klart, at voldtægt ikke handler om tvang eller pligt til at sige fra.

Tværtimod handler det om, hvorvidt parterne af egen fri vilje samtykker i en seksuel aktivitet.

For at indgå i seksuelle aktiviteter med et andet menneske, som ikke ønsker at deltage heri, krænker nemlig menneskets grundlæggende frihed og ret til at bestemme over sin egen krop.

Det gælder naturligvis uanset, hvilket køn man har. Men vi ved, at de fleste ofre for voldtægt er kvinder.

Det er derfor, at jeg flere gange har sagt – og i dag gentager – at den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse var et helt afgørende skridt for ligestillingen i Danmark. Både for de personer, som bliver udsat for overgreb, og for den måde, vi taler om sex på.

[Om samtykkebegrebet]

Indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse var ikke en hurtig snuptagsløsning. Tværtimod. Forud for behandlingen af lovforslaget her i Folketinget blev der udført et grundigt og værdifuldt arbejde i Straffelovrådet.

Og jeg kan forstå, at et af Straffelovrådets medlemmer også har holdt et oplæg her i dag om rådets anbefaling om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse.

Et flertal af medlemmerne af Straffelovrådet foreslog som bekendt, at den nye voldtægtsbestemmelse i straffeloven skulle være frivillighedsbaseret og ikke samtykkebaseret. Folketinget besluttede dog at gå med en samtykkebaseret bestemmelse.

Det gjorde vi, fordi vi mente, at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse er bedre egnet til at sikre den seksuelle selvbestemmelsesret end en frivillighedsbaseret bestemmelse.

Det var en beslutning, som et enigt Folketing traf. Og for mit og regeringens vedkommende er det en beslutning, som vi fortsat står på mål for.

Så er der rejst en debat om, hvorvidt det er svært at afgøre, hvornår man har fået samtykke til sex.

Samtykke i seksuelle relationer kan komme til udtryk på mange forskellige måder, men det må – som et absolut minimum – kræves, at den person, der samtykker i et

samleje, ikke blot forholder sig passiv, men deltager i et eller andet omfang.

Man skal med andre ord sikre sig, at ens partner rent faktisk har samtykket til sex. Det synes jeg er en god ting.

Med loven ændrede vi altså på, hvad der udgør en voldtægt, men det er vigtigt for mig at slå fast, at vi ikke har ændret på, at man som tiltalt i en straffesag er uskyldig, indtil det modsatte er bevist. Og det er anklagemyndigheden, der skal føre bevis for, at der er begået et strafbart forhold. Der er altså ikke indført omvendt bevisbyrde.

Og beviset skal have en sådan styrke, at der ikke er nogen rimelig tvivl om, at den tiltalte er skyldig. Hvis der er en sådan tvivl, skal domstolene selvfølgelig frifinde.

[Om det videre arbejde med bestemmelsen]

Det ændrer ikke på, at det selvsagt er vigtigt, at vi fortsat kvalificerer vores viden på området, bl.a. for at kunne sætte forebyggende ind. Derfor gennemfører Justitsministeriet løbende undersøgelser, der belyser voldtægtsområdet fra forskellige perspektiver.

Et eksempel herpå er den årlige undersøgelse af befolkningens udsathed for vold og andre former for kriminalitet – også kaldet Offerundersøgelsen.

Og i 2022 udgav Justitsministeriet en undersøgelse af anmeldelsestilbøjeligheden i sager om vold og seksualforbrydelser. Undersøgelsen belyste bl.a., i hvilket omfang borgere undlader at anmelde voldtægt, og hvorfor de undlader at gøre det.

I marts måned i år blev regeringen og Folketinget i øvrigt enige om, at der i 2025 skal iværksættes en undersøgelse af karakteristika ved gerningspersoner i voldtægtssager.

Aktuelt er Justitsministeriet ved at gennemføre en undersøgelse om kriminalitetsramte borgeres tilfredshed med politiet, hvor der bl.a. ses på tilfredsheden blandt ofre for voldtægt anmeldt i perioden 1. januar 2021 til 31. december 2023.

Regeringen og Folketinget er som bekendt også allerede enige om, at der skal gennemføres en evaluering af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelses anvendelse i retspraksis, herunder med hensyn til samtykkebegrebet.

[Afslutning]

Budskabet er derfor meget klart fra min og regeringens side: Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse var et afgørende skridt i den rigtige retning – både retspolitisk og ligestillingspolitisk. Og samtidig er vi enige om, at vi skal have evalueret bestemmelsen. Så vi kan blive endnu klogere på, om den virker efter hensigten.

Og med de bemærkninger vil jeg sige tak for ordet.